

Paraša: Va-jikra

6 222 písmen

1 673 slov

111 veršů

215 řádek

16 micvot

וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו מֵאֶהָל מוֹעֵד לֵאמֹר: דִּבַּר אֶל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לַיהוָה מִן־
הַבְּהֵמָה מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קָרְבַּנְכֶם:

I zavolał Mošeho a mluvil s ním Hospodin ze stanu setkávání, řka: „Mluv k synům Jisra’ele a řekni jim: Každý z vás, jenž přivádí oběť Hospodinu, nechť své oběti přivádí z dobytka, ze skotu a z bravu.“

Sidra pro tento týden: Va-jikra**1. alija (Va-jikra 1:1–13)**

Nařízení ohledně oběti vzestupné neboli celopalu (*ola*). Kdokoli přináší zvíře k oběti, musí o hlavu zvířete nejprve opřít svou ruku (*smicha*). Oběť může porazit kdokoli, ale pouze *kohanim* mohou zachytit krev oběti do příslušných nádob a poté touto krví pokropit oltář. Oběť je třeba rozporcovat a všechny její kusy spálit na oltáři. Stejný postup platí, ať už je oběť ze skotu nebo z bravu (z ovcí nebo koz).

Znáte výraz *smicha*? Odkud? Víte, odkud pochází výraz „celopal“?

2. alija (1:14–2:6)

Pravidla ohledně oběti ptáků – hrdliček nebo holubů. Ptáci se při obětování nezařezávají nožem. Hlavu ptáka kněz odštípne prstem tak, aby ji neoddelil od trupu. Moučná oběť (*mincha*) se provede tak, že se jemná mouka smíchá s olejem a položí na oltář s kadidlem. Část moučné oběti případně *kohanim*, kteří ji mohou požit k přípravě svých pokrmů. Pokud někdo přináší moučnou oběť již upečenou, mělo by se jednat o macesy, tedy nekynuté chleby zadělané olejem. Pokud se jedná o placky připravené na pánvi, měly by být pouze z oleje a mouky bez kvásku.

3. alija (2:7–16)

Všechny moučné oběti mají jedno společné. Z každé moučné oběti položené na oltář kněz část odtrhne, pozvedne a spálí coby připomínku. Nespálený zbytek moučné oběti případně kněží. Moučná oběť nesmí být kynutá. Žádná zápalná oběť nesmí být obětována s kváskem a s medem. Žádná oběť nesmí být obětována, aniž by předtím nebyla osolena. Každou oběť je třeba osolit – sůl připomíná díky své trvalosti a stálosti smlouvu s Bohem. Zákony ohledně přinášení moučné oběti prvotin, která byla obětována 16. nisanu.

118. micva (žádná oběť nesmí být obětována bez soli) a 119. micva (každou oběť je třeba osolit) nařizují totéž, pouze jedna micva je formulována jako negativní, druhá jako pozitivní. Proč je nutné příkaz říct dvakrát? V čem se odráží praxe osolení oběti dnes?

4. alija (3:1–17)

Zákony ohledně dobrovolné smírčí oběti (*šlamim*). Tato může

být přinesena za skotu, ovcí nebo koz. I o tuto oběť musí obětník nejprve opřít ruce a poté ji porazit, načechá kněží zachytí krev a tou pokropí oltář. Z dobrovolné oběti se obětovává na oltáři tuk a některé vnitřnosti, zbytek zvířete je rozporcován a upraven jako pokrm pro kněží i pro toho, kdo oběť přinesl.

5. alija (4:1–26)

Nařízení ohledně oběti za hřích (*chatat*). Tyto oběti mají být přineseny, pokud člověk neúmyslně zhřeší. Pokud zhřeší velekněz, má obětovat býka. Tytéž části, které byly spálené z dobrovolné oběti, jsou spáleny i z býka, jehož kůži a zbytek masa a vnitřností je třeba vynést ven z tábora na místo, kam se vynáší popel z oltáře, a tam spálit. Nařízení ohledně společné oběti za hřích obce. Pokud zhřeší kvůli špatnému rozhodnutí starších celá obec, je přiveden rovněž býk jako oběť za hřích a obětován stejným způsobem jako oběť za hřích velekněze. Pokud se hříchu dopustí *nasí*, tedy představitel lidu, přinese jako svou oběť za hřích kozla.

V čem vidíte rozdíl mezi jednotlivými oběťmi?

6. alija (4:27–5:10)

Nařízení ohledně oběti za hřích jednotlivce. Pokud jednotlivec neúmyslně zhřeší tím, že provede příkaz tak, jak se provádět nemá, nebo když zjistí až později, že se dopustil přestoupení, přivede jako oběť kozu nebo ovci. Další oběti za hřích se týkají člověka, který odmítl svědčit jako svědek, falešně přísahal, nebo se rituálně znečistil a na své znečištění zapomněl, a tím rituální nečistotu dále rozšířil. Takový člověk musí přivést ovci nebo kozu. Pokud nemá na takovou oběť prostředky, musí přinést alespoň dvě hrdličky nebo dva holuby, kdy jeden bude sloužit jako oběť za hřích a druhý jako celopal.

Proč Tóra zmiňuje různé druhy obětí za hřích? Není snad hřích jako hřích? Proč platí jiná pravidla pro kněze, nasiho a pro prostého jednotlivce?

7. alija (5:11–26)

Pokud by dotyčný neměl ani na oběť ptáků, přinese jemnou mouku, která bude spálena na oltáři. Pokud někdo omylem zpronevěří nebo použije dar, který už byl zasvěcený Bohu,

Sidra pro tento týden: Va-jikra

přinese berana jako oběť za vinu (ašam). Rovněž musí za škodu, kterou způsobil, zaplatit. Oběť za vinu musí přinést i ten, kdo omylem přestoupil nařízení, ale není si jistý, jestli má, nebo nemá přinést oběť za hřích. Nařízení ohledně krádeže: pokud někdo zapře, zpronevěří, ukradne nebo zadrží nějakou věc nebo neoznámí nález ztracené věci, nebo křivě svědčí, že on vůbec nemá, musí ukradenou věc vrátit a ještě před obětováním oběti za vinu musí majiteli zaplatit škodu, která ční hodnotu věci, a 20 % navrch.

Přiblížit se

„Každý z vás, jenž přivádí oběť Hospodinu...“ (Va-jikra 1:1)

Třetí kniha Tóry nás přivádí do světa *korbanot* – obětí. O obětní bohoslužbě jsme se zmínili již v paraše Jitro, kde jsme poprvé narazili na takřka systémový požadavek na přinášení obětí Bohu. Tehdy jsme zmínili Maimonidův pohled na obětní bohoslužbu a jeho chápání tohoto způsobu uctívání jako určitého úskoku, který měl Jisra'el vzdálit od modloslužby.

Obětní bohoslužba je věc, která nám dnes může připadat vzdálená. Modlíme se sice za její obnovu a její návrat, ale kolik lidí si upřímně přeje a umí představit, že by se obětní bohoslužba na Chrámové hoře obnovila v celém svém rozsahu? Že bychom opět přinášeli za každé neúmyslné provinění svou oběť za hřích? Že by se každý den obětovala oběť *tamid*?

Nejen ochráncům zvířat z takové představy naskakuje husí kůže. A není se čemu divit!

Je pravdou, že v závěrečných dekádách druhého chrámu po velkolepé Herodově (ejhle ho, potomka Esavova) přestavbě, se na Chrámové hoře skutečně obětovaly hekatomby, tedy stovky zvířat a pro odvod obrovského množství krve z obětiště od oltáře bylo třeba zkonstruovat důmyslný kanalizační systém.

Odpůrce zvířecích obětí by mohl uspokojit způsob obětování původně vyhrazený nemajetným – moučná oběť zadělaná olejem. Avšak i přesto se současný člověk bude ptát: Proč si tyto oběti připomínáme a jaký pro nás mají vlastně význam? V době ne až tak dávno minulé proběhly snahy se veškerých odkazů na obětní bohoslužbu jednoduše zbavit. Zmínky o chrámu, jeho obnovení i o obětech samotných, byly systematicky vyškrtávány a eliminovány z modlitebních knih. Ale k čemu to bylo? Opravdu lze oběti jen tak jednoduše

odstranit z židovství?

Vždyť si je připomínáme při tolika příležitostech.

Modlíte se šacharit, minchu (ano, tu moučnou oběť) a ma'ariv? Připomínáte si obětní bohoslužbu.

Modlíte se Amidu? Přinášíte oběť.

Čtete o Šabatě v synagoze během ranní bohoslužby z Tóry? Nahrazujete tím oběť.

Solíte chalu v pátek večer? Ano, připomínáte tím nasolení oběti. Přinést oběť znamenalo pro člověka zřítí se toho nejlepšího, co měl k dispozici – nejkvalitnějších kusů dobytka, ovcí, beranů, jehňat nebo koz, případně ptactva, které by stačilo na denní obživu jedné rodiny. I tu nejjemnější mouku bylo obtížné získat, natož pak cenný čistý olej a drahé kadidlo.

V některých případech vidíme, že z obětovaného zvířete byla spálena jen část – většinou se jednalo o tuk a vnitřnosti. Druhá část byla dána jako pokrm kněžím a případně i člověku, který oběť přivedl. Alespoň že zvíře nepřišlo nazmar. U oběti za hřích už můžeme vidět rozdíl, protože zde se zbylé části oběti spalovaly stranou tábora, tedy mimo posvátný okrsek miškanu. Jakoby s jejím popelem měl být odstraněn i onen hřích, za který byla přinesena, a to co nejdál od obecnosti Jisra'ele. Absurdně na současného člověka nejspíš působí *ola*, první z obětí, které jsou zmíněné v této paraše.

Ola (אֵלָא), tedy oběť, která *vystupuje* (הִצִּיף) k Bohu, je někdy překládána jako *celopal*. To je slovo, které vzniklo doslovným překladem řeckého výrazu, pod kterým je *ola* uváděna v Septuagintě – *holos*, celý, a *kaustos* – spálený. Je to jeden z důvodů, proč někteří souvěrci nemají rádi a nepoužívají slovo holokaust. Označovat totiž tímto slovem jeden

Haftara (Ješaja 43:21–44:23)

Prorok Ješaja kárá Jisra'el za to, že zanedbával oběti a místo toho předkládá Bohu svá přestoupení. Proto se také Bůh odvrátil od svého chrámu a vydal Jisra'el potupě. I přesto ale Bůh říká Jisra'eli, aby se nebál a aby si pamatoval, že nemá smysl vyrábět si modly z kamene a ze dřeva – ze smlouvy s Bohem se uniknout nedá.

z největších zločinů v dějinách lidstva se může jevit jako nevhodné. Přitom oběť *ola* byla považována za nejryzejší formu obětování. Byla to dobrovolná oběť, která byla spálena sakumprásk celá a kněžím ani nikomu jinému z ní nic nezbylo. Skrže tyto oběti se člověk snažil alespoň trochu přiblížit se k Bohu, jak napovídá kořen *kof-reš-beť*, který známe ze slova *karov*, tedy blízký. Smyslem oběti je přiblížit se, a to nejen duchovně, ale i fyzicky. Jedním z důležitých aspektů oběti je fyzická účast člověka, který oběť přivádí. Je to právě on, kdo musí na zvíře vložit své ruce (doslova se o něj musí opřít) a navázat s ním tak ještě před porážkou fyzický kontakt. Přivedení oběti a její porážka se tímto pro člověka stává osobní záležitostí, u které mu kněz pouze asistuje. Možná takové obětování může být pro člověka i traumatizující zkušeností – zabít zvíře není jen tak a vyžaduje to mnohem pevnější nervy, než koupit si maso rozporcované a zabalené v supermarketu. Díky osobní účasti na oběti má člověk šanci uvědomit si čeho se dopustil a vidět z první ruky důsledky svých činů.

A to je možná aspekt, který nám dnes, v době „poobětní“, trochu uniká. Modlitba, má-li být náhradou či spíše ekvivalentem oběti, by měla být rovněž niternou osobní zkušeností člověka. Jestliže obětní bohoslužba nebyla a neměla být *show kohanim* pro ostatní (naopak, veškerá aktivita probíhala stranou), pak ani dnešní bohoslužba by neměla být představením kantilén, ale spíše osobní zpovědí, klidně i v tichu domova, nemůže-li se sejít minjan. Oběť se prostě nedá přivádět online a bez osobní účasti ztrácí smysl. Jak je tomu s naší modlitbou, obětí rtů, na to si v našem nitru už musíme odpovédět sami.